

2024'ün ilk çeyreğinde Azerbaycan Ekonomisi

Ulaştırma ve inşaat sektörleri, ekonomik büyümenin ana itici güçleri olmuştur:

- Ham petrol üretimi Ocak-Mart 2024'te 2023'ün aynı dönemine kıyasla %6,0 azalırken, Mart-2024'te aylık bazda %8,0 artmıştır. Doğal gaz üretimi ise Ocak-Mart 2024 döneminde yıllık bazda %5,4, Mart 2024 döneminde ise aylık bazda daha da fazla (%11,2) artmıştır. İmalat sektörü yıllık bazda %10 oranında büyürken, petrol dışı ve petrol imalatı sırasıyla %12,9 ve %5,4 oranında genişlemiştir.
- Genel ekonomi 2024 yılının ilk çeyreğinde %4,0 oranında büyürken, petrol üretimi %0,4, petrol dışı sektör üretimi ise %6,7 oranında artmıştır.
- İmalat sektörü yıllık bazda %10,0 oranında büyümüş ve 2024 yılında genel ekonomik büyümeye 0,5 b.p. katkıda bulunmuştur. İnşaat sektörü yıllık bazda %11,8 oranında büyüme kaydederek genel ekonomik genişlemeye 0,6 b.p. katkıda bulunmuştur. Turizm sektörü, bölge sakinlerinin yurt içi seyahatleri sayesinde %10,2'lik bir büyüme yaşamış ve pandemi öncesi seviyesini %29,3 oranında aşmıştır. Perakende ticaret sektöründe, gıda dışı segment yıllık bazda %4,9 büyüme gösterirken, gıda, içecek ve tütün segmentinde %1,8'lik bir artış kaydedilmiştir. Gıda dışı kalemler arasında, elektronik (bilgisayarlar, telekomünikasyon ekipmanları ve baskı ürünleri) ve yakıt (otomobil benzini ve dizel) sırasıyla %32,0 ve %12,0 ile en yüksek büyüme oranlarına sahip olmuştur.

Azalan gıda fiyatları yıllık enflasyonu düşürmüştür ve %0 sınırına ulaşmasını sağlamıştır:

- Mart 2024'te fiyat seviyesi bir önceki aya göre %0,2 oranında artmış ve yıllık enflasyon %0,4 olmuştur;
- Tüketici sepetinde yer alan ürün ve hizmetlerin %72,0'sinin (525 üründen 378'i) fiyatları bir önceki yıla göre artmış, %19,8'inin fiyatları düşmüş, kalan %8,2'sinin fiyatları ise değişmemiştir. Kalemlerin %4,8'indeki (25) fiyat artışı, %0,4 olan yıllık manşet enflasyona eşit veya daha azdır. Mart 2024'te çekirdek enflasyon %1,0 seviyesine gerilemiştir;
- Tüketici sepetine ayrıştırıldığında, gıda fiyatları bir önceki yıla göre %1,1 oranında azalırken, gıda dışı fiyatlar %1,1, hizmetler ise %2,2 oranında artmıştır. Gıda, gıda dışı ürünler ve hizmet gruplarının yıllık enflasyona katkıları sırasıyla -0,5, 0,3 ve 0,6 puan (toplam yüzde 0,4) olmuştur;

Elektrik hariç tutulduğunda, petrol dışı ihracat %0,3 oranında artmıştır:

- 2024'ün ilk üç ayında toplam ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre %22,7, ülkeye yapılan ithalat ise %7,9 oranında azalmıştır. Sonuç olarak, ticaret fazlası %38,8 oranında azalarak 227 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir;
- Bu dönemde satılan ham petrol miktarları azalmış ve doğal gaz normal fiyat trendlerine geri dönmüştür. Satılan doğal gaz (ham petrol) miktarı bir önceki yılın aynı dönemine göre +%61,5 (-%17,8) artmıştır. Petrol ve gaz gelirleri ise sırasıyla %18,3 ve %25,3 oranında azalmıştır;
- İthalattaki düşüşe en büyük katkıyı hava taşıtları ve bunların aksam ve parçaları, mineral yakıtlar ve kimyasal maddelerdeki daralma yapmıştır:

- Yedek parçaları da dahil olmak üzere ulaşım araçları ithalatı bir önceki yıla göre %23,1 oranında düşmüş ve toplam ithalatı %3,5 oranında azaltmıştır. Özellikle, bu negatif büyümenin arkasındaki ana neden, hava taşıtları ve bunlara ait ürünlerdeki önemli daralma olmuştur. Örneğin otomobil ithalatı nominal olarak %14,6 oranında artış göstermiştir;
 - Gelen tekstil ürünleri yıllık bazda %10,1 oranında artmıştır. Kimyasal madde ithalatı bir önceki yıla göre %13,4↓ oranında düşmüştür. Dağılıma bakıldığında, bu negatif büyümeye katkıda bulunan başlıca sektörler ilaç (-%36,2) ve inorganik kimyasallar (-%28,9) olmuştur. Gübreler (+%19,9) ve tabaklama ve boyama ekstraktları (+%14,4) Ocak-Mart 2024 döneminde pozitif bir büyüme yaşamıştır;
 - Gıda ürünleri ithalatı, meyveler (%28,8↑), kakao müstahzarları (%27,3↑) ve şekerlerdeki (%15,6↑) artışın etkisiyle %0,4 oranında artmıştır. Buna karşılık, hububat (%41,6 düşüş), değirmencilik sanayi ürünleri (%41,5 düşüş) ve kahve ve çay (%23,1 düşüş) genel gıda ithalatına güçlü negatif katkılarda bulunmuştur;
 - Yakıtların (benzin dahil) ithalatı %48,7 oranında düşerek toplam ithalat artışını %6,6 oranında azaltmıştır.
- TCMB rezervleri 2023 yıl sonuna göre %0,4 artarak 11654,4 milyar ABD dolarına ulaşmıştır;
 - Stratejik döviz rezervleri, 2023 yılı sonuna kıyasla %2,0 oranında artarak 69,0 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Kredi büyümesi istikrarlı bir şekilde devam etmiştir; sigorta prim büyümesi karma hayat sigortasından kaynaklanmaktadır:

- Mart 2024'te bankacılık sektörünün toplam aktifleri bir önceki yılın aynı dönemine göre %9,1 artarak 48,9 milyar ₺'ye yükselmiştir. Merkez Bankası alacakları (%54,6↑), krediler (%20,3↑) ve nakit (%7,9↑) artışın ana unsurları olmuştur. Bununla birlikte, yatırım amaçlı menkul kıymetler (%10,4↓), finansal kuruluşlardaki mevduatlar (%18,6↓) ve diğer bankalardaki hesaplar (%21,1↓) azalmıştır. Ödenmemiş Merkez Bankası tahvillerinin tutarı bir önceki yıla göre %33,7 oranında artarken, Hazine kağıtları %58,7 oranında genişlemiştir;
- İşletme kredisi portföyü %20,3 oranında genişlemiş, portföyün en hızlı büyüyen segmenti olan bireysel girişimcilere verilen krediler %33,1 oranında artmıştır. Bu esnada tüketici kredilerindeki büyüme %20,2'ye ulaşmıştır. Konut kredisi portföyü Mart 2024'te 2023'ün aynı ayına kıyasla %20,3 oranında genişlemiştir;
- Toplam TGA oranı Aralık 2023'e kıyasla 0,1 b.p. daha yüksek olup %1,9 olarak gerçekleşmiştir. Zarar karşılıkları 61,9 milyar ₺'ye gerilemiştir;
- Mevduat tabanı Mart 2024'te bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,4 oranında artarak 37,2 milyar ₺'ye ulaşmıştır. Vadesiz mevduat %0,4 oranında artarken, vadeli mevduat %21,7 oranında artarak 13,9 milyar ₺'ye ulaşmıştır. Finansal olmayan kuruluşların mevduatları %7,2 oranında artarken, finansal mevduatlarda %1,5 oranında düşüş gözlenmiştir. Hane halkı mevduatı %9,9 oranında artmıştır;
- Toplam mevduat portföyünün dolarizasyon oranı 2023 sonuna kıyasla 2,1 b.p. artarak %41,9 olarak gerçekleşmiştir. Vadeli mevduat dolarizasyon oranı 2023 sonuna kıyasla 1,5 b.p. artmış, buna paralel olarak vadesiz mevduat dolarizasyon

oranı 0,7 b.p. yükselmiştir. 2024'ün ilk çeyreğinde CBAR tarafından satılan döviz miktarı bir önceki yılın aynı dönemine göre %92,2 artarak 1786,0 milyon dolar olmuştur;

- Bankacılık sektörünün özkaynak kârlılığı %19,8 (2023 Mar: %18,3) olarak gerçekleşmiş olup, toplam net kârın 2024 Mar özkaynaklarına oranı olarak hesaplanmıştır. Daha yüksek kârlılık hem faiz hem de faiz dışı gelirlerden kaynaklanmakta, faiz ve faiz dışı giderler kârlılık artışını dengelemektedir. Faiz gelirleri bir önceki yıla göre %16,3 oranında artarken, faiz dışı gelirler %42,2 oranında yükselmiştir;
- 2024'ün ilk üç ayında toplam sigorta primleri bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,6 oranında artmıştır;
- Brüt prim üretimi 373,1 milyon ₺ olarak gerçekleşmiştir. Hayat sigortası primleri pazarın yarısını oluştururken, karma hayat sigortasının toplam primler içindeki payı %38,9'dur. Karma hayat sigortası, %17,1 oranında büyüyen hayat sigortasındaki yükselişi yönlendirmiştir;
- Hayat harici sigorta, zorunlu (%2,4↑) segmentteki artışın etkisiyle %0,4 oranında büyümüştür;
- Oto sigortaları pazarında ihtiyari segment %36,9 oranında büyürken, zorunlu segment primleri %3,8 oranında artmıştır;
- İsteğe bağlı sağlık sigortası primleri %2,7 oranında küçülmüştür.

Merkez Bankası 21 Haziran'da refinansman oranını %7,25'te sabit tutmaya karar vermiştir:

- Faiz koridorunun alt sınırı %6,25'te sabit tutulurken, üst sınır %8,25 olarak korunmuştur;
- Karar, enflasyon tahmininin hedef aralığında (%4±2) olmasına, enflasyonist unsurların dinamiklerine ve risk dengesindeki değişikliklere dayanmaktadır;
- Merkez Bankası, Ocak-Mayıs 2024 döneminde nominal efektif döviz kurunun %3,2 oranında değer kazanmasının ithal enflasyonu sınırlamaya yardımcı olduğunu belirtmiştir;
- Merkez Bankası, devlet bütçesi fazlasının bankacılık sektörü likiditesi üzerindeki daraltıcı etkisini dikkate alarak parasal sterilizasyon miktarını azaltmıştır
- CBAR, ortak ülkelerdeki enflasyonun ve uluslararası emtia piyasalarındaki fiyat dalgalanmalarının başlıca dış enflasyonist riskler olduğunu belirtmiştir;
- Merkez Bankası, yurt içindeki başlıca enflasyonist riskin toplam talebin aşırı büyümesi olduğunu belirtmiştir;
- Bir sonraki faiz oranı kararı, gerçekleşen ve tahmin edilen enflasyon arasındaki karşılaştırmaya ve dış ve iç risk faktörlerinin dinamiklerine dayanacaktır.

Uyarı Notu: Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım

danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

